

Owoce zatrutego drzewa znowu będą zakazane? Projekt ustawy

Kategoria: Sejm, Senat i Prezydent
Opublikowano: środa, 15, maj 2024 09:56
Adrian Pokrywczyński
Odsłony: 1108

Polska2050 chce zniesienia możliwości wykorzystania w postępowaniach karnych nielegalnie zdobytych dowodów. Złożyła w tej sprawie projekt ustawy.

Inicjatywa ustawodawcza jest projektem stanowiącym próbę realizacji petycji Naczelnej Rady Adwokackiej. Jej głównym założeniem jest wprowadzenie zakazu przeprowadzania i wykorzystania dowodu uzyskanego do celów postępowania karnego za pomocą czynu zabronionego. W doktrynie prawniczej określa się to jako „owoce zatrutego drzewa”. Innymi słowy – dowód zdobyty przez służby lub prokuraturę w sposób nielegalny, nawet jeśli potwierdza winę podejrzanego/oskarżonego – nie może być w ogóle zastosowany w toku procesu.

Do 2016 r. tego typu działania rzeczywiście były zakazane. Następnie przepisy zmieniono w ten sposób, że dowodu nie można uznać za niedopuszczalny wyłącznie na tej podstawie, że został uzyskany z naruszeniem przepisów postępowania lub za pomocą czynu zabronionego, w rozumieniu Kodeksu karnego. Jedyny wyjątek jest wtedy, gdy taki dowód został uzyskany w związku z pełnieniem przez funkcjonariusza publicznego obowiązków służbowych, w wyniku: zabójstwa, umyślnego spowodowania uszczerbku na zdrowiu lub pozbawienia wolności. Natomiast jeżeli w wyniku kontroli operacyjnej zarządzanej na wniosek uprawnionego organu na podstawie przepisów szczególnych uzyskano dowód popełnienia przez osobę, wobec której kontrola operacyjna była stosowana, innego przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego niż przestępstwo objęte zarządzeniem kontroli operacyjnej lub przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego popełnionego przez inną osobę niż objętą zarządzeniem kontroli operacyjnej, prokurator podejmuje decyzję w przedmiocie wykorzystania tego dowodu w postępowaniu karnym. W ocenie Projektodawców tego typu regulacje uderzają w prawa i wolności obywatelskie, a w ostatnich latach przyczyniły się do naruszenia podstawowych standardów wynikających z zasady prawa do rzetelnego sądu określonej w art. 45 ust. 1 Konstytucji i stały się powodem zarzutów o naruszanie praworządności.

„Zmiany, które w 2016 r. wprowadziły szerokie możliwości wykorzystania dowodów pozyskanych „przy okazji” kontroli operacyjnej, bez udziału sądu są jednym z najbardziej oczywistych przejawów wyposażania aparatu państwowego w narzędzia stanowiące podstawę do działań niepraworządnych.” – piszą w uzasadnieniu Projektodawcy reprezentowani przez posła Tomasza Zimocha.

Dlatego w Projekcie przewidziano całkowity zakaz wykorzystania tego typu dowodów i zniesienie możliwości „legalizacji” tego typu materiału przez prokuratora. W ocenie Projektodawców, będzie to rozwiązanie w społecznym interesie, ale także wspierające dobro wymiaru sprawiedliwości, poprzez realizację konstytucyjnych i konwencyjnych standardów oraz ochronę praw obywatelskich.

Etap legislacyjny: wniesione do łaski marszałkowskiej (nr SH-020-125/24)